

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 13. juuni 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Komisjoni dok nr: 9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final

Teema: Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Leedu 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2016) 335 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...,

**milles käsitletakse Leedu 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Leedu 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelvalve ning majanduspoliitika järelvalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

ning arvestades järgmist:

- (1) 26. novembril 2015 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2016) algust. 17.–18. märtsil 2016 kiitis Euroopa Ülemkogu iga-aastase majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid heaks. Komisjon võttis 26. novembril 2015 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011² alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Leedut ei nimetatud ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitusel nõukogu soovitusel kohta, milles käsitletakse euroala majanduspoliitikat. 18.–19. veebruaril 2016 kiitis Euroopa Ülemkogu soovitusel heaks ja 8. märtsil 2016 võttis nõukogu selle vastu³. Kuna Leedu rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Leedu tagama selle soovitusel täieliku ja õigeaegse rakendamise.
- (2) Aruanne Leedu kohta avaldati 26. veebruaril 2016. Selles hinnati Leedu edusamme 14. juulil 2015 vastu võetud riigipõhiste soovitusel järgimisel ja talle strateegiaga „Euroopa 2020“ ettenähtud eesmärkide saavutamisel.
- (3) 29. aprillil 2016 esitas Leedu oma 2016. aasta riikliku reformikava ja 2016. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

³ ELT C 96, 11.3.2016, lk 1.

- (4) Asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁴ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas kõnealuse sätte kasutamise täiendavad üksikasjad suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega.
- (5) Oma 2016. aasta stabiilsusprogrammis taotles Leedu 2017. aastaks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks vajalikust kohandamiskavast 0,6 % ulatuses SKPst, et võtta arvesse suuremaid struktuurireforme, millel on positiivne mõju riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele. Ent kuni lõplikku kokkulepet ei ole saavutatud, jääb reformimeetmete sisu ja nende rakendamine ebakindlaks. Seega on Leedul küll piisavalt eelarvepoliitilist manööverdamisruumi, et ajutise kõrvalekaldumise võimalust kasutada, kuid näib, et ta ei vasta reformi rakendamisega seotud erandikõlblikkuse kriteeriumile, mis võimaldaks tal struktuurireformiklauslit kasutada. Peale selle ei ole praegu võimalik hinnata, kas reformi mõju, nagu valitsus on seda hinnanud, on usutav. Seega ei kajastu nende reformide mõju veel nõutavas 2017. aasta keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks vajalikus kohandamiskavas.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (6) Leedu suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas parandada nominaalset eelarvepositsiooni 2016. aasta puudujäägilt 0,8 % SKPst 2019. aastaks ülejäägini 0,9 % SKPst. Ümberarvutatud⁵ struktuurne eelarvepositsioon peaks 2016. aastal ja pärast seda ületama keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst. Kohandamiskavas on 2016. aastaks ette nähtud süsteemne pensionireform, ent 2017. aastaks planeeritud struktuurireform kavas ei kajastu. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2016. aasta 39,9 %-lt SKPst 2019. aastaks 35,7 %-le. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast võetavaid meetmeid ei ole veel piisavalt täpselt kirjeldatud. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2016. aastal -1,2 % SKPst, mida võib pidada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi lähedaseks, ja 2017. aastal -0,8 % SKPst, mis ületab keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Stabiilsusprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi arvesse võttes leitakse, et Leedu täidab eeldatavasti stabiilsuse ja kasvu pakti sätteid.
- (7) Rahvastiku vananemisest tingitud tööealise elanikkonna vähenemine, viletsad tervisenäitajad ja tugevalt negatiivne rändesaldo võivad kahjustada Leedu majanduskasvu potentsiaali ja kokkuvõttes ka tema stabiliseerimiskava täitmist ning seada ohtu pensioni- ja pikaajalise hoolduse süsteemide jätkusuutlikkuse. Prognooside kohaselt väheneb Leedu tööeline elanikkond 2030. aastaks kokku 35 %. Kui see suundumus jätkub, vähendab see sobiva tööjõu kättesaadavust ning pikemas perspektiivis kahjustab majanduskasvu ja sotsiaalkindlustussüsteemide, eriti pensionisüsteemi jätkusuutlikkust.

⁵ Komisjon on teinud struktuurse eelarvepositsiooni ümberarvutuse stabiilsusprogrammist saadud teabe põhjal ja ühiselt kokkulepitud metoodikat järgides.

- (8) Praegused demograafilised suundumused osutavad vajadusele teostada Leedus põhjalik pensionireform, võttes arvesse ohtusid, mis kahjustavad keskpikas perspektiivis praeguse pensionisüsteemi jätkusuutlikkust ja piisavust. Leedu vanemate inimeste vaesuse määr on üks kõrgemaid liidus. Praegu puudub riiklike pensionide indekseerimise mehhanism ning kulutused sotsiaalkindlustusest makstavatele pensionidele on suhteliselt väikesed. Parlament ei ole veel vastu võtnud valitsuse seaduseelnõu, mille eesmärk on kehtestada indekseerimismehhanism, siduda pärast 2026. aastat pensioniiga oodatava elueaga ja parandada sotsiaalkindlustuspensioni põhiosa rahastamise korda.
- (9) Leedu tervisenäitajad on Euroopa Liidu kehvemate seas. Vanuserühmas 20–64 eluaastat on suremus liidu suurim, mis mõjutab oluliselt potentsiaalselt olemasoleva tööjõu suurust ja tööviljakust. Tervishoiusüsteemi puuduste hulka kuuluvad liigne panustamine haiglaravile ning ennetustegevuse ja tervishoiu kesine rahastamine. Vaja on võidelda negatiivse demograafilise suundumusega.

- (10) Leedu peab tugevdama investeringuid inimkapitali, et võidelda tööealise elanikkonna vähenemise negatiivse mõjuga ja toetada Leedu üleminekut kõrgema lisandväärtusega majandusele. Kuigi haridustase paraneb, on ebapiisavate põhioskustega õpilaste osakaal siiski suur. Tuleb teha jõupingutusi õpetamise kvaliteedi tagamiseks. See on äärmiselt oluline võitluseks õppetöös edasijõudmatuse ja puuduliku haridusega. Kõrghariduses on õpetamise kvaliteet ja innovatsiooni edendamise võime kehv. Püsivalt vähene osalemine täiskasvanuhariduses õhnestab püüdlusi parandada inimkapitali kvaliteeti ja suurendada tootlikkust. On märke uute oskuste nappusest teatud majandussektorites. Tulevikus süveneb see tõenäoliselt veelgi. Kiire palgakasv koos tootlikkuse kasvu aeglustumisega võivad nõrgestada kulupõhist konkurentsivõimet. Seetõttu tuleb haridussüsteem viia vastavusse tööturu vajadustega, täiustada haridussüsteemi struktuuri ja parandada selle rahastamist, arendada elukestvat õpet ning muuta aktiivne tööturupoliitika sihipärasemaks ja tulemuslikumaks. Leedu on astunud samme, et parandada aktiivse tööturupoliitika meetmeid ja muid teenuseid, millega toetatakse tööotsijaid. Siiski tuleb veel palju ära teha konkreetsete sihtrühmade, eelkõige väga pikaajaliste töötute ja vajalike oskusteta töötajate heaks. Leedu kulutused tulemuslikele tööturupoliitika meetmetele on väikesed ja sotsiaalsed turvavõrgustikud on nõrgad. Ligikaudu 27 % Leedu elanikest on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus ning sissetulekute ebavõrdsus on üks suuremaid liidus. Valitsus kavatseb parandada töötushüvitiste ja sotsiaalabitoetuste hõlmavust ja piisavust, kuid sellekohaseid õigusakte ei ole veel vastu võetud.
- (11) Parlamendis on arutlusel tööseadustiku ja sotsiaalmudeli põhjalik muutmine. Eesmärk on suurendada töösuhete paindlikkust ja pakkuda rohkem turvalisust, kuid asjaomaseid õigusakte pole veel vastu võetud. Oluline on kaasata reformide elluviimisesse sotsiaalpartnerid ja laiendada sotsiaaldialoogi.

- (12) Investeeringud on majanduskriisi algusega võrreldes aeglaselt taastunud ning lähematel aastatel saavad need tuge ELi struktuuri- ja investeerimisfondidest. Kuid kõigis majandusharudes ei ole veel omandatud ja kasutusele võetud uut tehnoloogiat ning innovatsioon toimub aeglaselt, mis pärsib tootlikkuse kasvu. Erainvesteeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni on olnud tagasihoidlikud. Põhjus võib peituda selles, et ettevõtetel puuduvad stiimulid teostada uuringuid ja edendada innovatsiooni ning osaleda avaliku ja erasektori koostöös. Erainvesteeringute suurendamine võiks maandada riske, mis tulenevad sellest, et Leedu riiklikud teadus- ja innovatsiooniinvesteeringud sõltuvad ELi struktuuri- ja investeerimisfondidest. Kolmanda taseme haridussüsteemi kvaliteedi- ja innovatsiooninäitajad on puudulikud ning vähe tehakse koostööd välisriikide ülikoolide ja teaduskeskustega. Teadus- ja innovatsioonisüsteem on killustatud ja seda iseloomustab kattuvus ja dubleerimine. See takistab Leedut saavutamast innovaatiliste teadmiste suurendamiseks piisavat teadus- ja arendustegevuse suutlikkust. Leedul tuleb suurendada stiimuleid innovatsiooni ning ülikoolide ja ettevõtete koostöö edendamiseks, milleks muu hulgas tuleb arendada inimkapitali ja sellesse investeerida. See võimaldaks parandada tehnosiiret reaalmajandusse. Innovatsiooni aitaks edendada ka see, kui Leedus parandataks ettevõtete suutlikkust ammutada teadmisi väljastpoolt ja rakendada need äritegevuse eesmärkidel.
- (13) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Leedu majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2016. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Leedule esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Leedu eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist. Euroopa poolaasta raames koostatud soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3.
- (14) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁶ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1,

⁶ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

1. Tagada, et kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgist 2016. ja 2017. aastal ei ületaks süsteemse pensionireformi teostamisega seotud lubatud kõrvalekallet. Vähendada madala sissetulekuga inimeste maksukoormust, nihutades maksukoormust muudele allikatele, mis pärsivad majanduskasvu vähem; parandada maksukuulekust eelkõige käibemaksu tasumisel.
2. Suurendada investeeringuid inimkapitali ja tegeleda oskuste puuduse probleemiga, parandades haridussüsteemi vastavust tööturu vajadustele ning õpetamise ja täiskasvanuhariduse kvaliteeti. Suurendada aktiivse tööturupoliitika hõlmavust ja tulemuslikkust. Suurendada sotsiaaldialoogi mehhanismide rolli. Parandada tervishoiusüsteemi toimimist, tugevdades ambulatoorset ravi, haiguste ennetamist ja tervislike eluviiside populariseerimist. Parandada töötushüvitiste ja sotsiaalabi hõlmavust ja piisavust.
3. Võtta meetmeid tootlikkuse suurendamiseks ning parandada uue tehnoloogia omandamist ja kasutusele võtmist kõigis majandusharudes. Parandada innovatsioonipoliitika koordineerimist ja ergutada erainvesteeringute tegemist, muu hulgas võttes kasutusele alternatiivseid rahastamisvahendeid.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
